

سه روكايه تي نه نجومه ني وه زيران

ژماره: ٦٧٩ له ٢٠٢٠/١/٢٠

پشت به ست به نه حكامي مادده ي (سي و پينجه م) له ياساي پاريزگاكاني هه ري مي كوردستان ژماره (٣) ي سالي ٢٠٠٩، و برگه ي (٣) له مادده ي (هه شته م) له ياساي نه نجومه ني وه زيراني هه ري مي كوردستان - عيراق ژماره (٣) ي سالي ١٩٩٢ ي هه مواركراو، و له سه ر پيشنياري وه زاره تي شاره واني و گه شتوگوزار، و ئامازه به برياري نه نجومه ني وه زيران ژماره (٣٢) له كو بوونه وه ي ئاسايي خو ي ژماره (١٢) له (٣٠) ي تشريني به كه مي ٢٠١٩، ئه م په يره وه ده ركرا:

په يره وي ژماره (٢) ي سالي ٢٠١٩

په يره وي پيكه ينياني نه نجومه نه كاني شاره واني له هه ري مي كوردستان - عيراق

مادده ي (١) :-

مه به ست له م ده سته واژانه ي خواره وه ماناكاني به رامبه ريانه له هه ر شوينيكي ئه م په يره وه هاتبن:
 به كه م: هه ري مي: هه ري مي كوردستان - عيراق.
 دووه م: نه نجومه ني وه زيران: نه نجومه ني وه زيراني هه ري مي.
 سيبه م: وه زاره ت: وه زاره تي شاره واني و گه شتوگوزار.
 چواره م: وه زير: وه زيري شاره واني و گه شتوگوزار.
 پينجه م: نه نجومه ني پاريزگا: نه نجومه ني ئه و پاريزگايه ي كه وا شاره وانيبه كه ده كه ويته سنووره كارگيري به كه ي.
 شه شه م: نه نجومه ن: نه نجومه ني شاره واني.
 جه وته م: سه روك: سه روكي نه نجومه ن.
 هه شته م: ئه ندام: ئه ندامي نه نجومه ن.
 نو به م: ياسا: ياساي به رپوه بردني شاره وانيبه كاني هه ري مي كوردستان - عيراق ژماره (٦) سالي ١٩٩٣ ي هه مواركراو.

مادده ي (٢) :-

به كه م: پيكه ينياني نه نجومه نه كاني شاره واني به سه روكايه تي سه روكي شاره واني په يوه نديدار ده بيت، و ده ستنيشانكردي جيگري سه روكي نه نجومه ن و ئه ندامه كاني له لايه ن نه نجومه ني ئه و پاريزگايه ده بيت كه وا شاره وانيبه كه ده كه ويته سنووري كارگيري به كه ي، و له سه ر پيشنياري وه زاره ت و به كه ي كارگيري تايبه تمه ن.

دووهم: ئه نجومه نى شارهوانى هه لده ستيت به پياده كردنى ئه و ئه رك و ده سه لاتانه ي له ياسادا هاتوون جگه له وانهى كه به پيى ياساى پاريزگاكاني هه ريمى كوردستان ژماره (3) ي سالى 2009 دراون به ئه نجومه نى پاريزگا و قهزا و ناحيه كان يان پاريزگار و قائمقام و به رپوه به رى ناحيه كان.

سييه م: ژماره ي ئه ندامانى هه ر ئه نجومه نيك به گويره ي پوليئىكراوى شاره وانى به كان ده بيت به پيى ئه وه ي له هه ردوو مادده ي (چواره م) و (هه ژده م) ي ياسادا هاتوون.

مادده ي (3) :-

يه كه م: ئه نجومه نى شارهوانى له سه روك و جيگرى سه روك و ئه ندامان پيكدت.

دووه م: سه روك به رپوه بردنى كاروبارى ئه نجومه ن له ئه ستو ده گريت و سه روكايه تيكردى دانيشتنه كانى ده كات و پياده ي كاره كانى ده كات به پيى ئه و ده سه لاتانه ي له ياسا و له م په رپوه و هدا پيى دراوه به ره چاو كردنى برپگه ي (دووه م) له مادده ي (دووه م) ي ئه م په رپوه.

سييه م: جيگرى سه روك شوينى سه روك ده گريته وه له به رپوه بردنى كاروباره كانى ئه نجومه ن، و له كاتى ئاماده نه بوونى ئه و كارانه له ئه ستو ده گريت كه له لايه ن ئه نجومه نه وه پيى ده سپيئردريت و ئه و ده سه لاتانه ي پيى دراوه پياده ده كات.

مادده ي (4) :-

له گه ل ره چاو كردنى حوكمه كانى مادده ي (دووه م) ي ئه م په رپوه وه، ده ستنيشان كردنى ئه ندامانى ئه نجومه ن له وانهى خاوه ن كارامه يى و پسپورا يه تين به م شيوه ي خواره وه ده بيت:

يه كه م: سه روكى فه رمانگه حكوميه يه كان له يه كه كارگيري به كان به و مه رجه ي رپژه ي (75%) حه فتا و پينج له سه داي ئه ندامانى ئه نجومه ن پيكبهيئن.

دووه م: نوينه رانى رپكخراوه پيشه يى و ناحكوميه يه كان به و مه رجه ي رپژه يان له (25%) بيست و پينج له سه داي كو ي ئه ندامانى ئه نجومه ن زياتر نه بيت، و نوينه رايه تى به رژه وه ندى گشتى بكن، و ره چاوى بوونى رپژه يه ك بو ئافره تان بكرت، سه ره راي ره چاو كردنى به شداريى پيكه اته كان له و ناوچانه ي كه تايبه تمه نديان هه يه.

مادده ي (5) :-

پيويسته ئه ندامى ئه نجومه ن له نوينه رانى رپكخراوه پيشه يى و ناحكوميه يه كان هاتوو له مادده ي (چواره م) ي ئه م په رپوه وه، ئه م مه رجانه ي خواره وه ي تيدا بيت:

1- ته مه نى (30) سى سالى ته واو كرديت.

۲- خاۋەنى لېھاتوۋىي ياسايى بېت.

۳- بە لايەنى كەم ھەلگىرى بېرونامەى خويىندى زانكۆيى بەرايى بېت بۇ شارەوانى پەلى (تايبەت، ناياب، پەلە يەك، پەلە دوو)، و بۇ شارەوانى (پەلە سى، پەلە چوار) ھەلگىرى بېرونامەى دېلۆم بېت بە لايەنى كەم.

۴- پېۋىستە خاۋەنى رەگەزنامەى عىراقى بېت.

۵- پېۋىستە پېگە و ناوبانگى باش بېت و بە تاۋانېكى ئابرووبەر، يان زىندانىكردن لە تاۋانى كوشتنى بە ئەنقەست، يان تاۋانى دزىي حوكم نەدرايىت، و بەشدارى نەكردبېت لە يەكېك لە و تاۋانانەى دەسەلاتى دىكتاتورى دژ بە گەلى كوردستان ئەنجامى داۋە.

ماددەى (۶):-

پېۋىستە جېگىرى سەرۆك تەمەنى (۳۰) سى سالى تەۋاۋ كوردبېت، و بە لايەنى كەم ھەلگىرى بېرونامەى زانكۆيى بەرايى بېت لە بوارەكانى (ئەندازىيى، ياسايى، بەرپوۋەبردن، ئابوۋرى، ژمىريارى) يان ئەۋەى ھاۋاتايانە بۇ شارەوانى پەلى (تايبەت، ناياب، پەلە يەك، پەلە دوو)، و بۇ شارەوانى (پەلە سى، پەلە چوار) ھەلگىرى بېرونامەى دېلۆم بېت بە لايەنى كەم.

ماددەى (۷):-

يەكەم: نايىت ھىچ كەسېك بېتتە (سەرۆك) يان (جېگىرى سەرۆك) يان (ئەندام) لە زياتر لە يەك ئەنجومەن، و مەرجه پەيوەندى خزمایەتى تا پەلى چوارەم لە نېۋان سەرۆك و جېگەرەكەى و ئەندامانى يەك ئەنجومەن نەبېت.

دوۋەم: نايىت ئەندامىتى ئەنجومەن و ئەندامىتى ھەر ئەنجومەنىكى ھەلېژىردراۋ بەپېيى ياسا كۆبكرېتەۋە.

ماددەى (۸):-

ماۋەى خولى ئەنجومەن (۴) چوار سالى بەپېيى حوكمەكانى ياسا، و لە كاتى پېۋىستە بە بريارى سەرۆكايەتى ئەنجومەنى ۋەزيران و لەسەر پېشنيارى ۋەزارەت نوي دەكرېتەۋە.

ماددەى (۹):-

يەكەم: ئەنجومەن بە لايەنى كەم يەك دانىشتنى ئاسايى لە ھەفتەيەكدا گرى دەدات و دانىشتنەكانى بە ئاشكرا دەبن.

دوۋەم: سەرۆكى ئەنجومەن يان دوو لەسەر سېي ژمارەى ئەندامەكانى بۇيان ھەيە بانگھېشتى كۆبوۋنەۋەى ئاسايى بكن، بە ۋە مەرجهى كۆبوۋنەۋەكە تەنھا بېروانېت لە ۋە بابەتانەى لە بانگھېشتنامەكەدا ديارىكراون، و گشت ئەندامەكان لەم بارەيەۋە لە ماۋەيەك لە (۲۴) كاتزىمېر كەمتر نەبېت لە گرېدانى كۆبوۋنەۋەكە پېراگەياندىان بۇ دەكرېت.

سېئىم: سەرۋىكى ئەنجومەن بۇي ھەيە ھەر فەرمانبەرلىك يان كەسىكى دىكە بانگھېشت بىكات بۇ ئامادەبوون لە دانىشتنەكانى ئەنجومەن بە مەبەستى سوودوهرگرتن لە شارەزايان.

چوارەم: نابىت ھىچ بابەتلىك كە لە خىشتەي كارنامەكاندا نەھاتىت بخرىتەپروو يان گىتوگۇي لەسەر بىرپىت تەنھا ئەگەر بە رەزامەندى زۆرىنەي ئەندامە ئامادەبووھەكان بىت.

پىنچەم: ئەندامى ئەنجومەن بۇي ھەيە بابەتلىكى نەھاتوو لە خىشتەي كارنامەكان بىخاتەپروو ئەگەر بە گىرنگ زانرا دوای رەزامەندى سەرۋىك.

شەشەم: دانىشتنەكان بە ئاشكرا دەبن تەنھا ئەگەر بارودۇخ پىچەوانەكەي بىخوازىت لەسەر پىشنىارى سەرۋىك يان دوو لەسەر سىيى ئەندامان دوای رەزامەندى زۆرىنەي ئامادەبووان.

ماددەى (۱۰):-

يەكەم: ژمارەى ياسايى كۆبوونەو بە ئامادەبوونى زۆرىنەي دوو لەسەر سىيى ئەنجومەن تەواو دەبىت و بە پىچەوانەي كۆبوونەو كە بۇ رۆژى دواتر دوادەخرىت و ئەوكاتە ژمارەى ياسايى بە ئامادەبوونى زۆرىنەي ئەندامان تەواو دەبىت.

دوومە: لە كاتى ئامادەبوونى سەرۋىك ئەوا جىگرەكەي سەرۋىكايە تىكردىنى دانىشتنەكان لە ئەستۆ دەگرىت.

سېئىم: بىرپارەكان لە ئەنجومەن بە رەزامەندى زۆرىنەي ئەندامە ئامادەبووھەكان وەردەگىرىت، و ئەگەر دەنگەكان يەكسان بوون ئەوا ئەو لايەنە پىشەخرىت كە سەرۋىكى تىدايە.

ماددەى (۱۱):-

ئەنجومەن بۇي ھەيە لە كاتى پىيوستدا لىژنەي ھەمىشەيى يان كاتى لە ئەندامەكانى پىكھېنىت، و بۇي ھەيە پىشت بىستىت بە كەسانى خاوەن شارەزايى و پىسپۆرىي لە بواردەكانى كارى ئەنجومەن.

ماددەى (۱۲):-

يەكەم: ئەندامىتى لە ئەنجومەن لەم حالەتانەي خوارەو كۆتايى پىدېت:

۱- كۆتايىھاتنى ماوھى خولى ئەنجومەن.

۲- كۆچى دوايىكردىنى ئەندام.

۳- ئەگەر ئەندام تووشى پەككەوتەيىيەكى ھەمىشەيى يان كەمئەندامىي يان نەخۇشىيەكى ترسناك بىت و بىتتە بەربەست لە بەجىگەياندىنى كارەكانى پالپىشت بە بىرپارىكى دەركراو لە لىژنەيەكى پىزىشكى تايىبەتمەند.

۴- لەدەستدانى ئەندام بۇ پۆستى سەرۋىكى فەرمانگە.

دوومە: ئەندامىتى لە ئەنجومەن بە بىرپارى ئەنجومەنى پارىزگا لەم حالەتانەي خوارەو كۆتايى پىدېت:

۱- دەست له کارکیشانه وهی ئەندام، و دەست له کارکیشانه وه کهش بهرکار داده نریت له ریککه وتی ده چوونی بریاری قبولکردنی له لایهن ئەنجومه نی پارێزگاو به زۆرینه ی دەنگی ئەندامه کانی.

۲- ئەگەر مەرجهیک له مەرجه کانی ئەندامیتی هاتوو له م پهیره وه له دەست بدات.

۳- له سه رکارلادانی ئەندام به هۆی ئاماده نه بوونی کۆبوونه وه کانی ئەنجومه ن سێ جاری بهک له دوا ی بهک به بئ پاساوئیکی رهوا، و له دوا ی ئاماده نه بوونی دووه می ئەندام هۆشدار ی ئاراسته ده کریت به و مەرجه ی کۆی گشتی حاله ته کانی ئاماده نه بوونی (۱۲) دوا زده جار تپه پ نه کات له ماوه ی خولی ئەنجومه ن.

سێیه م: حوکمه کانی هاتوو له ههردوو برهگه ی (بهکه م) و (دووه م) ی ئەم ماده یه له سه ره ر به که له سه رۆک و جیگری سه رۆک پیاده ده کریت.

چواره م: ئەگەر ئەندامیتی به کێک له ئەندامانی ئەنجومه ن به تال بێت، شوینگره وه که ی به پیی حوکمه کانی ئەم پهیره وه ده ستنیشان ده کریت.

ماده ی (۱۳):

به که م: ئەنجومه ن به هه لوه شاوه داده نریت ئەگەر زیاتر له نیوه ی ژماره ی ئەندامه کانی ئەندامیتی خۆیان له دەست بدن.

دووه م: ئەنجومه نی وه زیران له سه ر پاسپارده ی وه زیر بۆی هه یه ئەنجومه ن له م حاله تانه ی خواره وه هه لبه وه شیئیتته وه:

۱- پێشیلکاری گه وره له و کار و ئه رکانه ی پیی سپێردراوه.

۲- ئەگەر مانه وه ی زیان به بهرژه وه ندی گشتی بگه یه نیت.

۳- ئەگەر ئەنجومه ن ده سته وه ستان بێت له به جیگه یانندی ئه رکه کانی.

۴- له حاله تی پێشیلکردنی ده ستوور یان سه ریچیکردنی یاساکان.

سێیه م: وه زاره ت به هه ما هه نگی پارێزگار بۆی هه یه لیژنه یه کی کاتی پیکه یینیت و کاره کانی ئەو ئەنجومه نه هه لوه شیئراوه ی پی بسپیریت بۆ ماوه یه ک له (۶) شه ش مانگ زیاتر نه بێت، و له دوا ی تپه ر بوونی ئەم ماوه یه پیویسته ئەنجومه نیکی نوێ پیکه یینریت.

ماده ی (۱۴):

به که م: له حاله تی به کخستنی دوو شاره وانی یان زیاتر له ئەنجامی فراوانبوونی سنووره کانیان و گه یشتنیان به یه کتری، و پیکه یینانی شاره وانییه نوێیه که، ئەوا ئەو حوکمانه ی له یاسا و له م پهیره وه دا هاتوون پیاده ده کرین.

دووهم: له حاله تی هه لوه شانده وهی شاره وانی ئه وائو هه و حوكمانهی له یاسادا هاتوون پیاده ده کرین.

ماددهی (١٥):-

ئه نجومه ن بوئی هه یه له کاتی پیویستندا هه ندیک له ده سه لاته کانی به پیی یاسا بداته سه روکی شاره وانی.

ماددهی (١٦):-

ماف و جیاوکه کانی سه روکی ئه نجومه ن و جیگره کهی و ئه ندیمان به پینمایی دیاری ده کرین که له لایه ن وه زاره تی دارایی و ئابووری ده رده چیت.

ماددهی (١٧):-

په پره وی پیکهینانی ئه نجومه نه کانی شاره وانی له هه ریمی کوردستان ژماره (٥) ی سالی ٢٠١٧ هه لده وه شیتته وه.

ماددهی (١٨):-

وه زاره ت و لایه نه په یوه نیداره کان ئه م په پره وه له پیکه وتی بلاو کردنه وهی له رۆژنامه ی فه رمی (وه قایی کوردستان) جی به جی ده که ن.

مه سرور بارزانی

سه روکی ئه نجومه نی وه زیران